

Türkiye’de 0-2 Yaş Grubu Çocuğu Olan Babaların Babalık Rollerile İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi*

Review of Graduate Theses on The Fatherly Roles of Fathers with Children Aged 0-2 in Turkey

ÖZET

Babalık rollerinin, baba bebek özelinde yapılan çalışmalara yansması beklenmektedir. Baba bebek özelinde yapılan çalışmalar babanın görev ve sorumluluklarını, babalara dönük beklentileri yansıtmaması beklendiğinden bu durum babaların rollerini ortaya çıkaracağı öngörülmektedir. Bu bağlamda baba bebek özelinde yani hem babayı hem de bebeği aynı araştırmada inceleyen çalışmaların irdelenmesi gerekmektedir. Bu araştırma, Türkiye’de 0-2 yaş grubunda çocuğu olan babaların babalık rolleriyle ilgili olarak 2014-2024 yılları arasında yapılan ve YÖKTEZ veri tabanında yayımlanan lisansüstü tezlerin incelenmesini amaçlamaktadır. Araştırmanın amacını gerçekleştirebilmek için analiz yöntemlerinden betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında ölçüt örnekleme yöntemi ile seçilen yirmi dokuz adet lisansüstü tez incelenmiştir. Araştırma sonucunda lisansüstü tezler arasında; yüksek lisans tezlerinin ağırlıkta olduğu, hemşirelik bölümünde yapılan çalışmaların baskın olduğu, yapılan çalışmaların neredeyse tamamında baba bebek bağlanmasının incelendiği ve buna ek olarak en çok bebeğin bakımı ve beslenmesi ile ilgili olarak babalara verilen eğitimlerin etkisinin araştırıldığı konuların ön planda olduğu görülmüştür. Çalışmaların genel olarak nicel yöntemlerden deneysel ve betimsel yöntemlerle gerçekleştirildiği, çalışmaların 50-99 arasındaki örneklem sayılarıyla yürütüldüğü, çalışmaların son yıllarda artış gösterdiği ve yapılan çalışmalarda en çok baba bebek bağlanmasını ölçmek amacıyla Baba Bebek Bağlanma Ölçeği’nin kullanıldığı bulgularına ulaşılmıştır. Babaların babalık rolleriyle ilgili yapılan çalışmalarda baba bebek bağlanmasının öne çıktığı ve babalardan bebeğin bakıma ve beslenmesine yönelik programlar uygulandığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Baba, Babalık Roller, Bebek, Lisansüstü Tezler.

ABSTRACT

It is expected that fatherhood roles will be reflected in father-infant specific studies. Since father-infant-specific studies are expected to reflect the duties and responsibilities of fathers and expectations towards fathers, it is anticipated that this situation will reveal the roles of fathers. In this context, father-infant specific studies, that is, studies that examine both the father and the infant in the same study, should be examined. This study aims to examine the postgraduate theses published in the YÖKTEZ database between 2014 and 2024 on the fathering roles of fathers with children in the 0-2 age group in Turkey. In order to achieve the aim of the study, descriptive analysis method was used. Within the scope of the study, twenty-nine postgraduate theses selected by criterion sampling method were examined. As a result of the research, it was seen that among the postgraduate theses; master's theses were predominant, studies conducted in the department of nursing were dominant, father-infant attachment was examined in almost all of the studies, and in addition to this, the subjects in which the effect of the trainings given to fathers regarding the care and feeding of the baby was investigated were at the forefront. It was found that the studies were generally carried out with experimental and descriptive methods from quantitative methods, the studies were conducted with sample numbers between 50-99, the studies have increased in recent years, and the Father-Infant Attachment Scale was mostly used to measure father-infant attachment in the studies. In the studies on fathers' fathering roles, it is seen that father-infant attachment is prominent and programs are implemented for fathers to care and feed the baby.

Keywords: Father, Fatherhood Roles, Infant, Graduate Theses.

GİRİŞ

Doğumla birlikte yeni yaşamında ‘bebek’ olarak adlandırılan insan yavrusu, biyolojik olarak yetişkinlere göre henüz zayıf olması nedeniyle hayatını sürdürebilmesi için ebeveynlerinin fiziksel ve duygusal desteğine muhtaçtır. Bebeklerin ebeveynlerine olan bu muhtaçlıkları bebeklik döneminin insan yaşamında hassas bir dönem olarak algılanması sonucunu doğurmuştur (Feldman, 2021; Santrock, 2021). Bebeklik dönemi, insanoğlunun yaşamında daha narin bir dönem olduğundan hayatın ayrı bir bölümü olarak algılanmaktadır.

Mesut Yılmaz¹

Mehmet Demirhan²

How to Cite This Article

Yılmaz, M. & Demirhan, M. (2025). “Türkiye’de 0-2 Yaş Grubu Çocuğu Olan Babaların Babalık Rollerile İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi”, International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 11(5): 680-690. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17219423>

Arrival: 30 June 2025

Published: 28 September 2025

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

* Bu çalışma 28-29 Haziran 2025 tarihleri arasında Mardin’de düzenlenen “3rd International Mardin Scientific Reserach and Innovation Congress” adlı kongrede özet bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Öğr. Görevlisi, Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Çocuk Gelişimi ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Malatya, Türkiye

² Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, Malatya, Türkiye

Bebeklik dönemini, bu dönemin sonuna doğru bebeğin anne sütünden kesilmesiyle birlikte ebeveynlerine olan bağımlılığın her geçen gün azaldığı çocukluk evresi takip eder (Berk, 2013; Bogin, 2003). İnsanoğlunda bebeklik dönemi, doğumdan sonraki yaşamın ortalama ilk iki yılını kapsamaktadır. Bu süreç ortalama bir insanın ömründe küçük bir yüzdeliğe denk düşse de bebeğin anne karnından sonraki bu yeni fiziksel ve sosyal çevreye uyum sağlayabilmesi için bebeklik döneminin yaşama hazırlık dönemi olarak düşünülmesi gerekmektedir (Keller, 2022; Rutter, 2002).

Yaşama hazırlık döneminde bebeğin uyumunu etkileyen temel faktörler bulunmaktadır. Bebeğin gelişiminde temel aktör anne olarak bilinse de bebeği etkileyen anne dışı diğer faktörlerin başında baba yer almaktadır (Lamb vd., 2002). Baba kavramı biyolojik anlamda bir bebeğin anne karnında oluşumunu sağlayan iki kişiden eril olanıdır. Bu erillik, cinsiyetle beraber aynı zamanda aileyi kontrol etme yetkisi olarak da algılanabilmektedir (Zeybekoğlu, 2013). Bununla birlikte baba kavramı, kültürel anlamda ata ve bilge anlamlarında da kullanılmaktadır. Baba kavramının anlamı bağlamına göre değişiklik gösterse de çocuk gelişimi ve eğitimi alanında çocuk ya da bebek için anneden sonra ikinci etki faktörü olarak kabul görmektedir (Kılıç, 2010).

Baba, çekirdek ailenin iki temel taşıyıcısından biridir. Baba, anne ve bebek ya da çocuk ile olan etkileşim ve iletişim tipiyle, aile ortamındaki iklimin olumlu veya olumsuz olarak şekillenmesine neden olmaktadır (Potur, 2013). Aile iklimini şekillendiren babanın babalık ile ilgili davranışları, amaçları, değerlendirmeleri ve tutumları kültürel bağlamlardan etkilenmektedir (Baydar vd., 2012).

Anne, bebeğin bakım ve gelişiminden birinci derece sorumlu kişi olarak algılanmakta ve akademik çalışmalar çoğunlukla bebek ve anne üzerine yoğunlaşmaktadır (Evans, 1996). Tarihsel süreçte annenin iş yaşamında daha fazla yer almasıyla birlikte babanın da bebeğin bakım ve gelişimiyle ilgili daha fazla sorumluluk almaya başladığı görülmektedir (Crowley, 2020). Bu sorumluluklar, babaya biçilen roller üzerinden tanımlanabilir. Annenin gebeliğiyle başlayan babalık süreci hayat boyu sürer (Mercan ve Tezel Şahin, 2017). Babalık rolü, kültürün çocuk ya da bebekle ilgili olarak babaya yüklediği sorumluluk ve beklentilerdir (Özmete ve Zubaroğlu Yanardağ, 2016). Babalık, rollerini tıpkı anne ve çocuk gibi sosyokültürel ve tarihsel arkaplanından almaktadır.

İlkel zamanlarda, avcılık toplayıcılık ve yaşamın özünde yer alan risklerin daha fazla hissedilmesine bağlı olarak otorite kaynağı haline gelen baba ile çocukları arasındaki duygusal ve fiziksel mesafe fazlaydı (Pontes vd., 2009). Tarıma geçişle birlikte iş ve ev hayatının yakın ortamlarda gerçekleşmesiyle birlikte babalar ev hayatında zaman ve mekan olarak daha fazla yer almaya başlamışlardır (Kocatepe ve Bilgi, 2018). Sanayileşme ile beraber iş hayatı ve ev hayatının birbirinden uzaklaşması sonucu babalar çocuklarıyla daha sınırlı zaman geçirir hale gelmiştir. Bu dönemde hem anne hem de baba, zamanla ev hayatında daha az bulunur hale gelmiştir ve bu durum ebeveyn rollerinin değişmesiyle sonuçlanmıştır.

Babalığa dair ilk rol, toplumun kültürel aktarımını sağlayan ve çocuğa din kurallarını aşıl原因 ve ahlaki değerleri öğreten roldür (Taşkın, 2011). Bu rol zamanla yerini evin geçimini sağlayan kişi rolüne bırakmıştır. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra babalık rolü, çocuklarıyla ilgilenen bir pozisyona geçerken zaman içerisinde modern yaşamla birlikte çocuklarıyla ilgili ve çocuğun bakımı ve gelişiminde görev paylaşımı yapan role evrilmiştir (Belli vd., 2021). Kadının, annelikle beraber evinin dışındaki herhangi bir işte çalışmasının toplumsal yaşamda sorunlu bir durum olarak algılanmaması sonucu babalık rolü kendiliğinden değişmeye başlamıştır (Kuzucu, 2011). Tarihsel süreç göz önüne alındığında babalığın modern zamanlarda ilkel zamanlara göre ailenin diğer üyeleri olan kadın ve çocuklar üzerindeki kontrol ve etkisinin azaldığı bilinen bir gerçektir (Zeybekoğlu, 2013). Zayıflayan bu kontrol ve etki mekanizması babalık rollerine yansımaktadır. Bakış açısında ve toplumsal yaşamda meydana gelen değişim görev dağılımında değişikliklere neden olurken bu durum da rollerde değişimi beraberinde getirmiştir.

Batı toplumlarında 1970'li yıllarda babalık kavramı üzerinde ciddi değişimler meydana gelmiştir (Zeybekoğlu, 2013). Kadının daha fazla hizmet ekonomisinde yer alması, feminist akımlar sonucunda ailenin geçimini sağlayan ana karakter olan babanın konumunu sarsmıştır. Artık kadınlarda evin geçimini sağlayabilmekteydi. Bu durum, kadınların erkeklerden daha fazla çocuğun bakımı ve gelişimiyle ilgilenmesi talebini beraberinde getirmiştir (Çabuklu, 2007). Günümüzde babalık imgesi, tarihsel süreçte aşamalı bir şekilde gelişmiştir. Bu aşamalar sırasıyla şu şekildedir: Ahlak öğreten babalar, eve ekmek getiren babalar, cinsel kimlik kazanımını sağlayan babalar ve bakım sağlayan babalar (Güngörmüş Özkardeş, 2010). Çocuklarına bakımını sağlayan babalar modern zamanların baba rolü şeklinde görülebilir.

Tarihsel anlamda klasik dönemde Türk toplumunda babalık, ailenin maddi ihtiyaçlarıyla ilgiliyken yani eve gıda/giysi/para getiren, kuralları koyan ve bunları uygulayan ve çocuklarıyla daha az ilgili kişi rollerine sahiptir (Şahin ve Demiriz, 2014). Türk toplumunda yaşanan modernleşme sonucunda, kadınların iş dünyasında daha

fazla yer almasıyla birlikte erkek merkezli aile şeklinden nispeten rol ve görev anlamında daha eşitlikçi bir aile şekline doğru geçiş başlamıştır. Bu sosyokültürel gelişmenin sonucunda babalık rolü, annelik rolüne giderek yaklaşmış ve babanın da çocuklarıyla daha fazla zaman geçirmesine ve daha fazla ilgilenmesine neden olmuştur (Kuzucu, 2011). Babanın eğitim seviyesinin yükselmesi, çocuğun baba tarafından olduğu gibi kabul edilmesini ve babanın çocukla daha doğru ve sağlıklı bir şekilde ilgilenmesini sağladığı bilinmektedir (Kandır ve Alpan, 2008). Bu durum baba-bebek/çocuk arasındaki etkileşimi olumlu etkilediğinden bu durum anne-bebek/çocuk ilişkisine de olumlu bir şekilde yansımıştır (Kara ve Çetinkaya, 2019).

Sosyokültürel anlamda babalık rolleri toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Kuzey Avrupa ülkelerindeki babalara doğumdan önce bebek bakımıyla ilgili teknikler öğretilmekte ve bunları uygulaması beklenmekte yani daha aktif bir rol beklenirken bazı Afrika, Güney Amerika ve Asya ülkelerinde daha geleneksel yani daha pasif roller beklenmektedir (Gauvain ve Munroe, 2009). Gebelik döneminde babanın tüm aşamalarda yer aldığı toplumlar bulunmakla beraber kısıtlı bir şekilde babanın gebelik sürecinde yer aldığı toplumlarda bulunmaktadır. Bu süreç, doğuma beraber girme, gebelik egzersizleri ve bilgilendirilme düzeyi gibi konularda kendini göstermektedir (Kara ve Çetinkaya, 2019). Çok farklı kültürel yapıyı bünyesinde barındıran Batı toplumları, babalık rollerini kültürleşme üzerinden değerlendirmektedir (Kağıtçıbaşı, 2012).

Babalık rollerini etkileyen faktörlerin başında, babanın yetiştiği toplumun sosyokültürel yapısı ve tarihsel arka planı gelmektedir. Babalık rolleri, toplumun kültürüne göre değişebilmektedir (Belli vd., 2021). Kültür, babalık rollerini etkilerken aynı zamanda bu rollerden etkilenmektedir (Zeybekoğlu, 2013). Bununla birlikte babanın eğitim düzeyi, yaşı, kendini algılayış şekli, iş durumu ve kendi babasıyla olan ilişkileri; babanın babalık ile ilgili rollerini etkilediği bilinmektedir (Telli ve Özkan, 2016). Babanın rolünde yaşanan değişimin temel nedeni, annenin rolünde yaşanan değişimlerden kaynaklanmaktadır (Güngörmüş Özkardeş, 2010):

- ✓ Kadının artan eğitim seviyesiyle beraber iş yaşamında daha çok yer bulması
- ✓ Kadının ekonomik olarak erkekten giderek bağımsızlaşması
- ✓ Dağılmış ya da eşini kaybetmiş ailelerde babanın çocuğun bakım ve eğitiminin sorumluluğunu alması
- ✓ Çekirdek ailede çocuğun bakım ve eğitimi ile ilgili olarak diğer yakınların -nene, dede, hala, teyze gibi- desteğinin alınmaması sonucu bu boşluğu babanın doldurmaya çalışması
- ✓ Ekonomik hayatta kadının daha çok yer alması sonucu başta çocuğun bakımı olmak üzere ev yaşamı ile ilgili sorumlulukların yeniden düzenlenmesi

Zeybekoğlu (2010), babaların babalığa dair algılarının, babaların evliliklerinden doyum seviyelerinin, babaların eşlerinin ev ortamı dışında herhangi bir işte çalışıp çalışmadıklarının, babaların babalığa hangi yaşta eriştiklerinin, babaların çocuklarının cinsiyetinin babalık rollerini etkilediğini belirtmektedir. Babaların, babalık rollerini algılama biçimleri çocukla olan ilişkisini belirleyici niteliktedir (Gültekin Akduman ve Türkoğlu, 2013). Babalık rolünün sosyal bağlamında etkili olan faktörlerin başında sanayi devriminin yaygınlaşması sonucunda kadının iş piyasasında daha fazla yer bulması, geniş ailenin yerini büyük oranda çekirdek aileye bırakması ve çocuğa bakım ve eğitim hizmeti veren okulların çoğalması gelmektedir (Belli vd., 2021). Babalara göre onların rollerini belirleyen etmenler arasında annenin çalışma durumu ve çalışıyorsa işinin mesai saatleri ve eşlerin birbirlerinden olan beklentileri yer almaktadır (Garfield vd., 2006).

Problem Durumu

İnsan kişiliğinin oluşumunda gen ve çevre faktörü iki kaynağı oluşturmaktadır. Baba hem genlerini çocuğa aktaran hem de gebelik sürecinden itibaren başlamak üzere anneden sonra bebek için en önemli çevresel etkiyi oluşturan ana faktör olduğundan, bebeğin ya da çocuğun gelişimi için önemi kritik bir seviyededir. Babada tıpkı anne gibi bebeğin çok yönlü gelişiminde –fiziksel, bilişsel ve ruhsal- temel aktör konumunda yer almaktadır (Özdemir vd., 2012). Bu temel aktörlerin bebeğe dönük algı, tutum ve bilgileri, bebeğin gelişiminde belirleyici nitelikte olmaktadır (Sezer, 2010). Babanın bebek üzerindeki bu kritik önemi ilk olarak bebek ve baba bağlanmasında görülmektedir.

Babaların çocuklarıyla daha fazla zaman geçirmeleri, baba-bebek arasında daha sağlıklı bir bağlanmayı ön görmektedir (Kuzucu, 2011) ancak bu noktada baba-bebek bağlanma düzeyinde babanın bebekle geçirdiği zamanın niteliğinin belirleyici olacağı düşünülmektedir. Babanın bebeğe ayırdığı ya da onunla ilgilendiği zamanın niteliğinde belirleyici olan faktörlerin başında babanın bebeğe zengin uyarıcı ortam sağlaması ve bebekle başta göz teması olmak üzere sağlıklı bir iletişim kurması yer almaktadır (MacDonald, 1988).

Aksoy ve Koran (2016), bebeklik dönemiyle ilgili çalışmaların yaklaşık olarak üçte birinin 0-12 ay arasındaki bebeklerin sağlık konularına odaklandığını bulmuşlardır. Şayık ve Örsal (2019), babaların bebek bakımıyla ilgili olarak eğitim almasının ya da zamanla babalığa dair tecrübelerinin artmasıyla özgüvenlerinin arttığını

bulmuşlardır. Aral vd. (2015), çocuk gelişimiyle ilgili lisansüstü tezlerde bebeklik döneminin geri planda kaldığını; yapılan kısıtlı çalışmaların ise bebeklerin gelişimlerine ve onların ebeveynlerinin eğitimlerine odaklandığını tespit etmişlerdir. Çifçi ve Ersoy (2019), okul öncesi eğitimi alanında yapılan çalışmaların gelişim alanlarına, öğretim süreçlerine, eğitim sorunlarına, aile katılımlarına ve çocukların tutum ve algı gibi psikolojik özelliklerine odaklandığını belirtmişlerdir. Uzun vd. (2019, erken çocukluk dönemindeki çalışmalarda çoğunlukla tarama modelinin kullanıldığını; Bertan vd. (2009) ise sağlık alanının eğitim alanına göre daha ön plana çıktığını ve 6 yaş grubuyla yapılan çalışmaların sayıca önde olduğunu tespit etmişlerdir. Tayan vd. (2019), ebeveynler ve onların çocukları üzerine yapılan çalışmalarda incelen kesimin genellikle ebeveynler olduğunu bulmuşlardır. Balcıoğlu ve Parlar (2021), babalık üzerine yapılan çok az sayıdaki doktora çalışmasının babalık rolü, baba-çocuk etkileşimine ve babalık programları üzerine yapıldığını belirtmektedir.

Türkiye’de baba ve bebek bağlamında yapılan çalışmalar incelendiğinde genel olarak çalışmanın amacı ve yöntemi anlamında farklılıklar olduğu gözlenmektedir. Yapılan çalışmalarda ortaya çıkan bulgularda farklılık gösterebilmektedir. Türkiye’de alanyazında genel olarak baba ve bebek özelinde yapılan çalışmaların diğer çocukluk devrelerindeki çalışmalara göre oldukça az olduğu, yapılan çalışmalarda bebeklerin sağlıkları ve ebeveynlerinin eğitimlerine odaklandığı bildirilmektedir (Aksoy ve Koran, 2016).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Babalık rollerinin, baba bebek özelinde yapılan çalışmalara yansması beklenmektedir. Baba bebek özelinde yapılan çalışmalar babanın görev ve sorumluluklarını, babalara dönük beklentileri yansıtmaması beklendiğinden bu durum babaların rollerini ortaya çıkaracağı öngörülmektedir. Bu bağlamda baba bebek özelinde yani hem babayı hem de bebeği aynı araştırmada inceleyen çalışmaların irdelenmesi gerekmektedir.

Türkiye’de bebeği olan babaların babalık rolleriyle ilgili çalışmaların incelenmesi ve bebeklik dönemindeki babalık rolleriyle ilgili olarak alan yazının genel bir fotoğrafının çekilmesi, tarihsel süreçte yapılan çalışmalara ışık tutmakla beraber geleceğe yönelik yapılacak çalışmalar içinde yol gösterici olacağından değerli olduğu düşünülmektedir. Bu önemden dolayı 0-2 yaş aralığında çocuğu olan babaların babalık rolleriyle ilgili Yöktez veri tabanında yer alan 2014 ile 2024 yılları arasındaki lisansüstü tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda yayımlanan lisansüstü tezlerde aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1. Lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Lisansüstü tezlerin türlerine göre dağılımı nasıldır?
3. Lisansüstü tezlerin yayımlandığı alanlarına/bölümlerine göre dağılımı nasıldır?
4. Lisansüstü tezlerin incelediği konu başlıklarına göre dağılımı nasıldır?
5. Lisansüstü tezlerin kullandıkları araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
6. Lisansüstü tezlerin yürütüldüğü örneklem sayılarına göre dağılımı nasıldır?
7. Lisansüstü tezlerin kullandıkları veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?

YÖNTEM

Bu araştırmada, Türkiye’de 2014-2024 yılları arasında YÖKTEZ veri tabanında yer alan bebeği (0-2 yaş arası çocuğu) olan babaların, babalık rolleriyle ilgili olan yüksek lisans ve doktora tezleri incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yönteminin betimsel analiz türü kullanılmıştır. Eğitim ve sosyal bilim çalışmalarında sık karşılaşılan içerik analizi yöntemi; meta analiz, meta sentez ve betimsel analiz yöntemlerinden oluşmaktadır (Çalık ve Sözbilir, 2014). Betimsel analiz yöntemi, konuyla ilgili olarak yapılan çalışmaların raporlarının incelenip analiz edilmesiyle gerçekleştirilmektedir (Stemler, 2001).

Araştırmanın örnekleme seçilirken ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yöntemi, amaca uygun oluşturulan ölçütleri sağlayan verilerin örnekleme dahil edildiği yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Çalışmada ilk ölçüt, YÖKTEZ veri tabanında yer alan ve tam görünür olan yüksek lisans ve doktora tezleri olmuştur. İkinci ölçüt bu tezlerin 2014 ile 2024 yılları arasında yayımlanmış olması olmuştur. Son ölçüt olarak tezin başlığında ‘bebek’, ‘0-2 yaş’ ve ‘babalık rolleri’ ve ‘babalık’ kelimelerinin geçmesi olmuştur.

Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından oluşturulan form kullanılmıştır. Bu formda ilgili tezlerin konusu, yayın yılı, türü (yüksek lisans, doktora), alanı (sağlık, eğitim, sosyal), örneklem sayısı, araştırma yöntem ve tekniği ve veri toplama araçları yer almaktadır. Bu belirtilen kısıtlara göre analiz üç aşamada gerçekleştirilmiştir: 1) Verilerin kodlanması 2) kodlanan verilerin analiz edilmesi 3) analizlerin yorumlanması. Analizler gerçekleştirilirken Microsoft Excel programı kullanılmıştır.

BULGULAR

Çalışma kapsamında, Türkiye’de 0-2 yaş grubunda çocuğu olan babaların babalık rolleriyle ilgili 2014-2024 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin betimsel analiz yöntemi kullanılarak incelenmesi sonucunda ulaşılan bulgular amaçlar doğrultusunda sıralanmıştır.

Tablo 1: Tezlerin Yayınlandığı Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	f	%
2014	1	3,45
2015	0	0
2016	2	6,90
2017	1	3,45
2018	1	3,45
2019	4	13,80
2020	4	13,80
2021	2	6,90
2022	4	13,80
2023	4	13,80
2024	6	20,7
Toplam	29	100

Tablo 1 incelendiğinde 29 lisansüstü tezin 2024 yılında 6 çalışma ile en çok yayın yapılan yıl olduğu ve 2015 yılında ise hiç lisansüstü tez yayımlanmadığı görülmektedir. Son yıllarda baba-bebek üzerine yoğunlaşan tezlerin arttığı görülmektedir.

Tablo 2: Tezlerin Türlerinin Dağılımı

Tez Türü	F	%
Yüksek Lisans Tezi	19	65,55
Doktora Tezi	9	31,05
Tıpta Uzmanlık Tezi	1	3,45
Toplam	29	100

Tablo 2 incelendiğinde 29 lisansüstü tezin 19’unun (%65,55) yüksek lisans tezi olduğu ve doktora düzeyindeki tez sayılarının yüksek lisans tez sayılarına göre daha az olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Tezlerin Yayınlandığı Alanların / Bölümlerin Dağılımı

Alan / Bölüm	f	%
Hemşirelik	18	62,10
Ebelik	5	17,25
Çocuk Gelişimi (Ve Eğitimi)	4	13,80
Tıp	1	3,45
Halk Sağlığı	1	3,45
Toplam	23	100

Tablo 3 incelendiğinde 23 lisansüstü tezin 18’inin (%62,1) hemşirelik alanında yapıldığı ve çocuk gelişimi (ve eğitimi) alanında yapılan 4 çalışmanın (%13,8) diğer sağlık alanlarında yapılan çalışmalara göre geride kaldığı görülmektedir.

Tablo 4: Tezlerin İncelediği Konu Başlıklarının Dağılımı

Konular	f	%
Bebeğin bakım-beslenmesi ile ilgili verilen eğitimler ve baba-bebek bağlanması	10	34,50
Babaya ait psikolojik bozukluklar/sorunlar ve baba-bebek bağlanması	4	13,80
Baba-bebek bağlanması ve etkileyen faktörler	3	10,35
Evlilik uyumu/doyumu ve baba-bebek bağlanması	3	10,35
Sosyal destek ve baba-bebek bağlanması	2	6,90
Bebek bakımına katılım ve baba-bebek bağlanması	1	3,45
Anne-bebek bağlanması ve baba-bebek bağlanması	1	3,45
Erken doğum ve baba-bebek bağlanması	1	3,45
Doğum sonra ilk dönem ve baba-bebek bağlanması	1	3,45
Ten tene temas ve baba-bebek bağlanması	1	3,45
Anomali ile doğan bebekler ve baba-bebek bağlanması	1	3,45
Baba bebek etkileşimi ve baba bebek davranışları	1	3,45
Toplam	29	100

Tablo 4 incelendiğinde konu başlıklarında 1 çalışma hariç (baba bebek etkileşimi ve baba bebek davranışları) diğer 28 çalışmada (%96,55) baba-bebek bağlanmasının çeşitli diğer faktörlerle incelendiği görülmektedir. Bununla birlikte baba-bebek bağlanmasıyla birlikte 10 çalışmada (%34,50) bebeğin bakım-beslenmesi ile ilgili olarak babalara verilen eğitimlerin, 4 çalışmada (%13,80) babalara ait psikolojik bozukluklar/sorunların baba bebek bağlanması bağlamında incelendiği görülmektedir.

Tablo 5: Tezlerde Kullanılan Araştırma Yöntemlerinin Dağılımı

Araştırma Yöntemleri	f	%
Nicel	27	93,15
Nitel	1	3,45
Karma	1	3,45
Toplam	29	100

Tablo 5 incelendiğinde 29 lisansüstü tezin 27'sinin (%93,15) nicel araştırma yöntemi ile yürütüldüğü ve 1'er çalışmanın ise nitel ve karma araştırma yöntemlerle yürütüldüğü görülmektedir.

Tablo 6: Tezlerde Kullanılan Nicel Araştırma Yöntemlerinin Türlerinin Dağılımı

Nicel Araştırma Yöntemleri	f	%
Deneyisel	11	40,7
Betimsel	9	33,3
Tarama	2	7,4
İlişkisel	1	3,7
Betimsel ve İlişkisel	2	7,4
Diğer	2	7,4
Toplam	27	100

Tablo 6 incelendiğinde 27 lisansüstü tezin 11'inin (%40,7) deneysel ve 9'unun (%33,3) betimsel nicel araştırma yöntemiyle yapıldığı görülmektedir. Yapılan çalışmaların büyük oradan deneysel ve betimsel yürütüldüğü görülmektedir.

Tablo 7: Tezlerde Kullanılan Örneklem Sayılarının Dağılımı (*)

Örneklem Sayıları	f	%
0-49	4	13,80
50-99	8	27,60
100-149	6	20,70
150-199	2	6,90
200-249	2	6,90
250-299	1	3,45
300-349	4	13,80
350-399	0	0
400-449	1	3,45
450-499	0	0
500-549	0	0
550-599	0	0
600-649	1	3,45
Toplam	29	100

(*) Baba ve bebek sayıları

Tablo 7 incelendiğinde 29 lisansüstü tezde örneklem sayılarının en çok 50-99 (%27,6) arasında ve 100-149 (%20,7) arasında olduğu görülmektedir. Örneklem sayılarının 50-149 (%56,1) arasında yoğunlaştığı görülebilmektedir.

Tablo 8: Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Araçlarının Dağılımı (*)

Veri Toplama Araçları	f	%
Baba Bebek Bağlanma Ölçeği (Condon vd., 2008)	22	73,26
Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği (Condon, 1993)	3	9,99
Rahim İçi Baba Bağlanma Ölçeği	1	3,33
Paternal Fetal Bağlanma Ölçeği	1	3,33
Babaların Fonksiyonel Durum Envanteri	1	3,33
Maternal Bağlanma ve Paternal Bağlanma Ölçeği	1	3,33
Baba-Çocuk Duygulanım, Yanıt Verme ve Meşguliyet Ölçeği	1	3,33
Toplam	30	100

(*) Tezlerde birden fazla araç kullanılmış olup doğrudan baba-bebek üzerine odaklananlar seçilmiştir.

Tablo 8 incelendiğinde 30 tezin 22'sinde (%73,26) Condon vd. (2008) tarafından geliştirilen Baba Bebek Bağlanma Ölçeği'nin kullanıldığı ve Condon (1993) tarafından geliştirilen Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği'nin de 3 çalışmada kullanıldığı görülmektedir.

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada elde edilen bulgular, araştırmanın amaçları doğrultusunda literatür bağlamında tartışılarak yorumlanmıştır.

Lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımına bakıldığında, son yıllarda baba-bebek üzerine yoğunlaşan tezlerin arttığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgu, Aksoy ve Koran (2016) tarafından yapılan çalışma da bebeklikle ilgili yapılan çalışmaların yeni gelişmekte olduğu bulgusunu desteklemektedir. Bununla birlikte Aksoy ve Koran (2016), çocuk gelişimi bölümlerinin çocukluk dönemleri içinde okul öncesi döneme daha çok yoğunlaştığını

dolayısıyla bebeklik döneminin ihmal edildiğini belirtmektedirler. Benzer şekilde Bertan vd. (2009) tarafından yapılan çalışmada bebeklik dönemiyle ilgili olarak yapılan çalışmaların sayısının diğer çocukluk dönemlerine göre geride kaldığı belirlenmiştir. Uzun vd. (2019), yaptıkları çalışmada baba çocuk ilişkisi konusunda yapılan çalışmaların artırılması gerektiğini belirlemiştir. Aral vd. (2015), yaptıkları çalışmada çocuk gelişimine yönelik yapılan çalışmaların 2000’li yıllardan sonra yoğunlaşmaya başladığını ifade etmektedir. Balcıoğlu ve Parlar (2021), yaptıkları çalışmada babalık konusuyla ilgili çalışmaların son yıllarda artmaya başladığı sonucuna ulaşmıştır. İnsan gelişiminde bebeklik döneminin öneminin ve babanın çocuğun gelişimindeki etkisinin öneminin yapılan araştırmalarla daha net ortaya konulması, baba bebek bağlamında yapılan araştırmaların artışına neden olduğu ifade edilebilir (Henry vd., 2020).

Lisansüstü tezlerin türlerine göre dağılımına bakıldığında, yüksek lisans tezlerinin ağırlıkta olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Yüksek lisansını tamamlayan öğrencilerin doktora devam etmemesi ya da başka bir alana yönelmesi bu duruma neden olabilir ancak baba bebek üzerine yoğunlaşan çalışmaların henüz yeni olması bu durumun anlaşılabilir olduğunu bize göstermektedir. Bununla birlikte yüksek lisans öğrencilerinin belirli bir ekonomik gelire ulaşma gereğiyle doktora devam etme olasılıklarının düştüğü söylenebilir (Bağrıaçık Yılmaz vd., 2017). Aral vd. (2015), çocuk gelişimi alanında yapılan lisansüstü tezleri inceledikleri çalışmalarında yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerinin sayısının iki katından daha fazla olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca doktora eğitimine devam etme düzeyinin düşük olmasının doktora tez sayısının daha az olmasına neden olduğunu ifade etmektedirler. Bertan vd. (2009), erken çocukluk dönemine ilişkin yapılan çalışmaları derledikleri araştırmalarında doktora tezlerinin toplam lisansüstü tez çalışmaları içinde %11,4’lük bir dilimi kapsadıklarını belirlemişlerdir. Uzun vd. (2019), erken çocukluk döneminde baba çocuk ilişkisini inceleyen lisansüstü tezleri araştırdıkları çalışmalarında lisansüstü tezlerin dörtte üçünün yüksek lisans ve dörtte birinin doktora tezi olduğunu bulmuşlardır.

Lisansüstü tezlerin yayımlandığı alan/bölüm dağılımına bakıldığında, hemşirelik bölümünün ağırlıkta olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Baba bebek ikilisine sağlık odaklı yaklaşım yerine eğitim odaklı (veya hem eğitim hem de sağlık odaklı) bir yaklaşım sergenlenmesi gerektiği ve bunu sağlayacak alanın da çocuk gelişimi (ve eğitimi) olması gerektiği söylenebilir (Berk, 2013). Çocuk gelişimi alanının disiplinler arası bir alan olması bu durumu desteklemektedir (Berk, 2015). Araştırma bulgusunun aksine Balcıoğlu ve Parlar (2021) babalık konusu üzerine yapılan tezlerin daha çok sosyal bilimler enstitüsü çıkışlı tezler olduğunu bildirmektedir. Bu durum sosyal bilimler enstitüsü çıkışlı babalık konusu üzerine yapılan tezlerin bebeklik dönemiyle ilgisinin az olduğu söylenebilir. Aral vd. (2015), çocuk gelişimi alanında yapılan tezleri inceledikleri çalışmalarında sağlık bilimleri enstitüsü çıkışlı tezlerin %38,81 olduğunu belirtmişlerdir. Bertan vd. (2009), erken çocukluk gelişimine ilişkin yapılan çalışmaları derledikleri araştırmalarında erken çocukluk gelişimini inceleyen çalışmaların üçte birinin sağlık, üçte ikisinin eğitim odaklı olduğunu belirtmektedirler.

Lisansüstü tezlerin incelediği konu başlıklarına bakıldığında, çalışmaların neredeyse tamamına yakınında baba bebek bağlanmasının incelendiği bununla birlikte bebeğin bakım ve beslenmesiyle ilgili olarak babaya verilen eğitimlerin etkisinin de incelendiği bulgularına ulaşılmıştır. Konu bağlamında yapılan çalışmalarda ciddi bir çeşitlilik olmadığı ve daha çok bebeğin sağlık ve bakımına yönelik konuların olduğu ve oyun konusunun pek görülmediği ifade edilebilir. Bu durum bebeğin gelişiminin henüz başlarında olması konu çeşitliliğini sınırlandırmasından kaynaklanabilir (Brown vd., 2012). Aral vd. (2015), çocuk gelişimi alanında yapılan tezlerin yaklaşık olarak %1,64’ünün bebeklik dönemini irdelediğini belirtmektedir. Çifçi ve Ersoy (2019), okul öncesi eğitimi alanındaki araştırmaların yönelimlerinin konu anlamında zenginlik gösterdiğini belirtmişlerdir. Balcıoğlu ve Parlar (2021), babalık konusu üzerine yapılan tezlerin çeşitli konuları içerdiğini belirtmektedirler. Aksoy ve Koran (2016), Türkiye’de bebeklik dönemiyle ilgili araştırmaların konularının daha çok bebeklerin gelişim ve beslenmelerine odaklandığını ve gelişim alanında da bağlanma konusunun öne çıktığını belirtmektedirler. Aral vd. (2015), çocuk gelişimi alanında yapılan tezlerin hemen hemen yarısının gelişim ve diğer yarısının da eğitim alanında yapıldığını belirtmektedirler.

Lisansüstü tezlerin kullandıkları araştırma yöntemlerine bakıldığında, çalışmaların büyük oranda nicel araştırma desenlerini ve bunların içinden de deneysel ve betimsel yöntemleri kullandıkları bulgularına ulaşılmıştır. Nitel ve karma araştırma yöntemleriyle daha çok çalışma yapılması gerektiği söylenebilir. Metodolojik olarak nitel ve karma yöntemler, baba bebek bağlamının daha iyi anlaşılmasını sağlayabilir (Creswell, 2017). Balcıoğlu ve Parlar (2021), babalık konusu üzerine yapılan tezlerin nicel yöntem ağırlıklı olduğunu belirtmektedir. Babalık konusunun incelenmesi için nitel veya karma yöntemin daha uygun olduğunu çünkü bu durumun derinlemesine analiz fırsatı da sunacağını belirtmektedir. Çifçi ve Ersoy (2019), okul öncesi eğitimi alanındaki araştırmaların çoğunlukla nicel araştırma yöntemleriyle yapıldığını belirtmektedir. Aksoy ve Koran (2016), Türkiye’de bebeklik dönemiyle ilgili araştırmalarda nicel yöntemin %70 oranında kullanıldığını kalan çalışmaların ise derleme olduğunu belirtmektedirler. Bebeklik döneminde

beslenme ve bakım konularında nitel çalışmalar yapıldığı bilinmektedir (Cottrell ve Detman, 2013; Sawyer vd., 2013). Betimsel yöntemle yürütülen çalışmaların baba bebek özelindeki durumun tespitinde ve deneysel yöntemle yürütülen çalışmaların baba bebek özelindeki uygulamaların etkisini tespit etmek için daha uygun yöntemler olduğu söylenebilir (Büyüköztürk vd., 2015). Uzun vd. (2019), erken çocukluk döneminde baba çocuk ilişkisini inceleyen lisansüstü tezlerde tarama ve deneysel yöntemin ön plana çıktığını belirtmektedirler. Balcioğlu ve Parlar (2021), babalık konusu üzerine yapılan tezlerde araştırma tekniği anlamında deneysel modelin daha çok tercih edildiğini belirtmektedirler. Çifçi ve Ersoy (2021), okul öncesi eğitimi alanındaki araştırmalarda tarama türündeki çalışmaların yoğunlukta olduğunu belirtmektedirler.

Lisansüstü tezlerin yürütüldüğü örneklem sayılarına bakıldığında, çalışmaların genel olarak 50-149 aralığında yer alan örneklem sayıları ile yürütüldüğü bulgusuna ulaşılmıştır. Bu durumun betimsel ve deneysel çalışmalar için gerekli olan örneklem sayılarını sağlayabileceği söylenebilir. Araştırma kapsamında incelenen lisansüstü tezlerde çalışılan örneklem sayılarının 50-149 (%56,1) arasında yoğunlaştığı söylenebilir. Nicel modellerin ön plana çıktığı bu çalışmalarda 50-149 arasında örneklem yoğunlaşması hem ekonomiklik hem de yöntemin özelliğinden kaynaklandığı söylenebilir. Çifçi ve Ersoy (2021), okul öncesi eğitimi alanındaki araştırmalarda örneklem sayısının 31-300 arasında yoğunlaştığını belirtmektedirler.

Lisansüstü tezlerin kullandıkları veri toplama araçlarına bakıldığında, çalışmalarda büyük oranda Condon vd. (2008) tarafından geliştirilen Baba Bebek Bağlanma Ölçeği'nin kullanıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Verilerin farklı veri toplama araçları ile toplanması elde edilen verilerin güvenilirlik ve geçerliğini arttırabilmektedir dolayısıyla baba bebek bağlanmasını ölçen farklı ölçme araçlarının kullanılması gerektiği söylenebilir (Ünsal ve Ergül, 2010). Çifçi ve Ersoy (2021), okul öncesi eğitimi alanındaki araştırmalarda görüşme formunun ön plana çıktığını belirtmektedirler. Balcioğlu ve Parlar (2021), babalık konusu üzerine yapılan tezlerde en çok kullanılan veri toplama araçlarının görüşme formları olduğunu belirtmektedirler. Ancak doğası gereği bebeklerle görüşme yapılması olanaklı değildir. Gözlem odaklı yöntemler önerilebilir.

Türkiye'de 0-2 yaş grubunda çocuğu olan babaların babalık rolleriyle ilgili 2014-2024 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin betimsel analiz yöntemi kullanılarak incelenmesi sonucunda yapılan çalışmalarda son yıllarda baba-bebek üzerine yoğunlaşan tezlerin arttığı belirlenmiştir. Çalışmalarda yüksek lisans düzeyindeki tez sayılarının doktora tez sayılarına göre daha fazla olduğu belirlenmiştir. Çalışmalarda sağlık alanlarında - hemşirelik ve ebelik- yapılan çalışmaların çocuk gelişimi (ve eğitimi) alanında yapılan çalışmalara göre daha fazla olduğu belirlenmiştir. Yapılan çalışmaların neredeyse tamamında baba-bebek bağlanmasının incelendiği ve buna ek olarak en çok babaya verilen eğitimlerin ve babaların psikolojik bozukluklar/sorunların incelendiği de belirlenmiştir. Yapılan çalışmaların genel olarak nicel araştırma yöntemleriyle ve daha çok deneysel türde araştırma tekniğiyle yapıldığı belirlenmiştir. Yapılan çalışmaların örneklem sayılarının genel olarak 50-149 arasında yoğunlaştığı belirlenmiştir. Yapılan çalışmalarda ortak veri toplama aracı olarak genelde Condon vd. (2008) tarafından geliştirilen Baba Bebek Bağlanm Ölçeği'nin kullanıldığı belirlenmiştir.

Yukarıda belirtilen sonuçlar doğrultusunda geliştirilen öneriler şunlardır:

- ✓ Bu çalışma kapsamında 2014-2024 yılları arasında baba bebek özelinde yayınlanan lisansüstü tezleri araştırmıştır. Aynı çalışma ulusal ve uluslararası veri tabanlarında yayınlanan makaleleri inceleyerek de yapılabilir.
- ✓ Bu çalışma 2014-2024 yılları arasındaki lisansüstü tezleri kapsamaktadır. Aynı çalışma yabancı literatürde işe dahil edilerek yapılabilir ve çalışmanın kapsadığı tarihsel aralık daha da genişletilebilir.
- ✓ Bu çalışmada incelenen lisansüstü tezlerin bulgular ve öneriler kısmı da analiz edilebilir.
- ✓ Baba bebek özelinde yapılan çalışmalar arttırılabilir ve bu konuda kamu kurum ve kuruluşlarında iş birliği geliştirilebilir ve programlar ortaya konulabilir.
- ✓ Baba bebek özelinde doktora düzeyinde daha fazla çalışma yapılabilir.
- ✓ Baba bebek özelinde sağlık/gelişim ve eğitim ağırlıklı programlar hazırlanarak uygulanabilir.
- ✓ Baba bebek bağlanması yerine baba bebek özelinde oyun ve eğitim gibi farklı konularda incelenebilir.
- ✓ Baba bebek özelindeki araştırma konuları nitel yöntemler kullanılarak yapılabilir.
- ✓ Baba bebek özelinde yapılan çalışmaların yüksek düzeydeki örneklem sayılarıyla gerçekleştirilebilir.
- ✓ Baba bebek özelinde yapılan çalışmalarda farklı veri toplama araçları kullanılabilir.
- ✓ Baba bebek özelinde yapılacak çalışmalarda disiplinler arası bir yaklaşım sergilenebilir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, A. B., & Koran, N. (2016). Türkiye’de bebeklik dönemi ile ilgili yapılan araştırmaların analizi (2004-2014). *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(2).
- Aral, N., Fındık Tanrıbuyurdu, E., Yurteri Tiryaki, A., Sağlam M., & Aysu B. (2015). Türkiye’de çocuk gelişimi alanındaki lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 14(1), 7-16. doi: 10.1501/Ashd_0000000103
- Bağrıaçık Yılmaz, A., Tonga, E. S., & Çakır, H. (2017). Lisansüstü eğitim öğrencilerinin aldıkları eğitim hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(1).
- Balcıoğlu, R., & Parlar, H. (2021). Türkiye ‘de babalık konusu üzerine yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*, 4(2), 266-284.
- Baydar, N., Akçınar, B., & İmer, N. (2012). Çevre, sosyoekonomik bağlam ve ana babalık. *Kuram ve araştırma*, 81-127.
- Belli, M., Akçay, N., & Yılmaz, H. B. (2021). Geçmişten günümüze değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine katkıları. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 366-371. doi: 10.34087/cbusbed.806798
- Berk, L. (2013). *Bebekler ve çocuklar: Doğum öncesinden orta çocukluğa*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Berk, L. (2015). *Child development*. Pearson Higher Education AU.
- Bertan, M., Haznedaroğlu, D., Yurdakök, K., & Güçiz, B. D. (2009). Ülkemizde erken çocukluk gelişimine ilişkin yapılan çalışmaların derlenmesi (2000-2007). *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 52(1).
- Bogin, B. (2003). The human pattern of growth and development in paleontological perspective. Thompson, J. L., Krovitz, G. E. & Nelson, A.J. (Ed.), *Cambridge Studies in Biological and Evolutionary Anthropology*, 15-44. London: Cambridge.
- Brow, G. L., Mangelsdorf, S. C., & Neff, C. (2012). Father involvement, paternal sensitivity, and father-child attachment security in the first 3 years. *Journal of family psychology*, 26(3), 421. doi: 10.1037/a0027836
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Demirel, F., Karadeniz, Ş., & Çakmak, E. K. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi
- Cottrell, B. H., & Detman, L. A. (2013). Breastfeeding concerns and experiences of African American mothers. *MCN: The American Journal of Maternal/Child Nursing*, 38(5), 297-304. doi: 10.1097/NMC.0b013e31829a5606
- Creswell, J. W. (2017). *Karma yöntem araştırmalarına giriş*. Ankara: Pegem Akademi
- Crowley, K. (2020). *Çocuk gelişimi pratik bir başlangıç*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Çabuklu, Y. (2007). *Tophumsal kurgular ve cinsiyetçilik*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Çalık, M., & Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174).
- Çifçi, M., & Ersoy, M. (2019). Okulöncesi eğitimi alanındaki araştırmaların yönelimleri: Bir içerik analizi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 8(3), 862-886. doi: 10.30703/cije.581302
- Evans, C. (1996). *Düşük sosyo-ekonomik örneklemlerli Türk babaların rollerine yönelik tutumları ve katılımları* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Boğaziçi Üniversitesi.
- Feldman, R. S. (2021). *Yaşam boyu gelişimin keşfi*. Nobel Akademik Yayıncılık
- Garfield, C. F., Mapp, M. D., & Chung, P. J. (2006). A qualitative study of early differences in fathers’ expectations of their child care responsibilities. *Ambulatory Pediatrics*, 6(4), 215-220. doi: 10.1016/j.ambp.2006.04.001
- Gauvain, M., & Munroe, R. L. (2009). Contributions of societal modernity to cognitive development: A comparison of four cultures. *Child development*, 80(6), 1628-1642. doi: 10.1111/j.1467-8624.2009.01358.x
- Gültekin Akduman, G., & Türkoğlu, D. (2013). Okul öncesi dönem çocuğu olan babaların babalık rollerini algılamaları ile çocuklarının davranış problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslar Arası Hakemli Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi*, 1(1), 1-17
- Güngörmüş Özkardeş, O. (2010). *Baba olmak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Henry, J. B., Julion, W. A., Bounds, D. T., & Sumo, J. N. (2020). Fatherhood matters: An integrative review of fatherhood intervention research. *The Journal of School Nursing*, 36(1), 19-32. doi: 10.1177/1059840519873380

Kağıtçıbaşı, Ç. (2012). *Kültür ve Ana Babalık: Kuram ve Uygulama Çıkarımları*. [Culture and Parenting: Theoretical and Practical Inferences. In M. Sayıl and B. Yağmurlu, (Eds.). Parenting: Theory and Research (pp. 61-80). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

Kandır, A., & Alpan, U. Y. (2008). Okul öncesi dönemde sosyal-duygusal gelişime anne-baba davranışlarının etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(14), 33-38.

Kara, M., & Çetinkaya, Ş. (2019). Türk toplumunda babalık kavramı ve baba-bebek bağlanmasında hemşirelik. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 11(2). doi: 10.5336/nurses.2018-62565

Keller, H. (2022). *Cultures of infancy*. New York: Routledge.

Kılıç, Ç. (2010). Aile eğitim programları ve Türkiye'deki örnekleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 99-111.

Kocatepe, B., & Bilgi, S. (2018). Toplumsal bir inşa olarak babalık: annelerin yaşam öykülerinde baba imgesi. *Fe Dergi*, 10(2), 42-59.

Kuzucu, Y. (2011). Değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 79-89.

Lamb, M. E., Bornstein, M. H., & Teti, D. M. (2002). *Development in Infancy: An Introduction*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

MacDonald, K. B. (1988). Parent-child relationships and the transmission of culture. social and personality development: *An Evolutionary Synthesis*, 139-181. doi: 10.1007/978-1-4757-0292-7_5

Mercan, Z., & Tezel Şahin, F. (2017). Babalık rolü ve babalık rolü algısı. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 1-10.

Özdemir, O., Özdemir, P. G., Kadak, M.T., & Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik gelişimi. *Psikiyatride güncel yaklaşımlar*, 4(4), 566-589. doi: 10.5455/cap.20120433

Özmete, E., Zubaroğlu Yanardağ, M. (2016). Erkeklerin bakış açısıyla toplumsal cinsiyet rolleri: Kadın ve erkek olmanın değeri. *Turkish Journal of Social Research/Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(1).

Pontes, C. M., Osório, M. M., & Alexandrino, A. C. (2009). Building a place for the father as an ally for breast feeding. *Midwifery*, 25(2), 195-202.

Potur, D. C. (2013). Mother's role and ability-being mother. *Hemşirelikte kavram, kuram ve model örnekleri*, 67-85. İstanbul: Tıp kitabevi

Rutter, M. (2002). Maternal deprivation. *Handbook of Parenting Volume 4 Social Conditions and Applied Parenting*, 181.

Santrock, J. W. (2021). *Çocuk gelişimi*. Nobel Akademik.

Sawyer, A., Rabe, H., Abbott, J., Gyte, G., Duley, L., & Ayers, S. (2013). 'The Very Preterm Birth Qualitative Collaborative Group'. Parents' experiences and satisfaction with care during the birth of their very preterm baby: a qualitative study. *BJOG: An International Journal of Obstetrics and Gynaecology*, 120(5), 637-643.

Sezer, Ö. (2010). Ergenlerin Kendilik Algılarının Anne Baba Tutumları Ve Bazı Faktörlerle İlişkisi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 1-19.

Stemler, S. (2001). An overview of content analysis. *Practical assessment, research, and evaluation*, 7(1).

Şahin, H., & Demiriz, S. (2014). Beş altı yaşında çocuğu olan babaların, babalık rolünü algılamaları ile aile katılım çalışmalarını gerçekleştirmeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(1), 273-294.

Şayık, D., & Örsal, Ö. (2019). Türkiye'de Ebeveynlerin Bebek Bakımı Konusundaki Özgüvenleri ve Etkileyen Faktörler: Sistematik Derleme. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 41(4), 434-447. doi: 10.20515/otd.475583

Taşkın, N. (2011). Çocukların gelişiminde katkıları unutulmuşlar: Babalar. *Eğitime Bakış Dergisi*, 7, 43-47.

- Tayan, E., Gedik, S. D., Morkoyunlu, Z., Sözbilir, M., & Konyalıoğlu, A. C. (2019). Ebeveyn-çocuk ilişkisi konulu makaleler: Tematik içerik analizi çalışması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 1183-1208. doi: 10.17494/ogusbd.555437
- Telli, A. A., & Özkan, H. (2016). 3-6 yaş grubu çocuğu olan babaların babalık rolü algısı ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 6(2), 127-134. doi:10.5222/buchd.2016.127
- Uzun, H., Simsar, A., & Karaca, H. N. (2019). Türkiye’de erken çocukluk döneminde baba çocuk ilişkisi konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 1-8. doi: 10.30900/kafkasegt.578894
- Ünsal, A., & Ergül, N. (2010). Türkiye’deki hemşirelik araştırmalarında kullanılan veri toplama araçları. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 432-8.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zeybekoğlu, Ö. (2013). *Günümüzde erkeklerin gözünden babalık ve aile* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Akdeniz Üniversitesi.